

Hatıralar Uçup Gitmesin (3): Tanıdığım Hilmi Çelik* ...

Don't Let the Memories Fly Away (3): Hilmi Çelik That I Used to Know...

Ahmet Karataş**

Öz

Duayen meslektaşımız Hilmi Çelik'in vefatı nedeniyle kaleme alınan makalede Çelik insani, mesleki ve edebi yönleriyle anılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Hilmi Çelik; kütüphanecilik; edebiyat; Türkiye.

Abstract

In the article penned due to the passing of Hilmi Çelik, the doyen colleague of ours, he is commemorated through his humanitarian, professional and literary sides.

Keywords: Hilmi Çelik; librarianship; literature; Turkey.

Hilmi Bey'in biyografisini, hayatını ve hakkındaki düşüncelerimi ifade eden birçok yazıyı kaleme aldım. Söyleşiler yaptım; saatlerce telefonda ya da yüz yüze konuştuk; son üç yıldır da iletiler aracılığıyla ve telefonla iletişim halindeydik. Sürekli görüştüğüm; yazıştığım, başta gelen meslek büyüğümdü. Çoğu zaman, ailesinin bir üyesi gibi muamele gördüğümün farkındaydım.

Son görüşmemizde, *Değmez be Ahmet demişti. Kimseyi kırmak, üzmek, incitmek istemiyorum.*" Yeni çıkacak olan anı kitabında bu anlama gelebilecek söz ya da ifadeler varsa, beni uyar hatta onları silme veya değiştirme yetkisine sahipsin diye, yetki vermişti.

Vakit gelmiş meğer. Hepimiz için kaçınılmaz son Hilmi Abi için de geçerliymiş. Mesleğimizde, 2016'da, yaprak dökümü peşi sıra geldi. Ahmet Kara, sessiz sedasız ayrıldı aramızdan. Erkenci davrandı bizim Zafer Kızıllan. Derken, Milli Kütüphane'den Sema Akıncı. Ve Dr. Tuncer Yılmaz. Aslında tanıdıklarımız, meslektaşlarımız, arkadaşlarımız ve dostlarımız ölürken, hatıralarımızda, bizler de ölüyoruz bir biçimde... Karşılığı kalmayan hatıralarımız yetim kalıyor, tüm sorumluluğu omuzlarımıza yükleniyor durmadan...

Hilmi Bey'le gıyabında tanışmamız öğrencilik yıllarıma, 1980'lere dayanıyor. TBMM Kütüphanesi'nin otoriter, kudretli müdürü Hilmi Çelik. Düşünsel yakınlığımızın olmadığı ancak herkesin tanıdığı meslektaş. Daha sonra staj dönemi gelip çatıyor; Cevat Güven, Murat Seyhan'la birlikte soluğu TBMM Kütüphanesi'nde alıyoruz. Başlangıçta görüşüyoruz ilkin, staj bitiminde yeniden görüşelim diyor, kararlı bir biçimde. Görüşüyoruz. Çok çalışmalısınız, diyor. En az bir

* 28 Ocak 2016 tarihinde kutup-1 mesleki tartışma listesinde paylaşılan anı mektubunun kısaltılmış halidir.

** Daire Başkanı. Adana Bilim ve Teknik Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı. e-posta: akaratas@adanabtu.edu.tr

Head of Section. Adana Science and Technology University Library.

yabancı dil bilmelisinizi ekliyor peşinden. Yetmez, her konuda kendinizi yetiştirmelisiniz. Öğrencilik psikolojisi içinde, ne anlama geldiğini bilmeden, onaylıyoruz sessizce.

Öğrencilik hayatım sona eriyor ve Milli Kütüphane’de işe başlıyorum. Yıl, 1988. Memuriyet için doğru zaman olmamalı ki, arayışlar başlıyor başka kurumlara geçiş için. Ücretler çok düşük, Ankara’da yaşamaya yeterli değil. Kiralar oldukça yüksek. Bir maaş bir kira demek neredeyse. Bir evde üç kişi kalıyoruz, hem de Yenimahalle’de.

Askerlik derken 1990’lı yıllara geliyoruz. Dayım arıyor, sana gönderdiğim mektubu al ve TBMM Başkan Vekili Yılmaz Hocaoğlu’na git, diyor. Rahmetli Yılmaz Hocaoğlu, dönemin en etkili Adana milletvekillerinden birisidir. Vakit kaybetmeden yanına gidiyorum. Hal hatırdan sonra talebimi iletiyorum. TBMM Kütüphanesi’ne naklen geçmek istiyorum. Telefonu kaldırıyor rahmetli Hocaoğlu. Gayet sakin ve istekli bir biçimde konuşmaya başlıyor. Ancak karşı taraf aynı görüşte olmamalı ki, suratı asılıyor Yılmaz Bey’in. Tersinden kalkmış bu Hilmi, diyor. Ben hallederim meraklanma sözü, benim için ikna edici gelmiyor nedense. Meğer tanımadığımı, kariyerini bilmediğim birisini almam diyormuş, Hilmi Bey...

Günler ayları, aylar yılları terkinde taşıyor, zaman hızla akıp gidiyordu. Milli Kütüphane Başkanı Altınay Sernikli, arkadaşım Meryem Özkamçı ile birlikte ikimizi odasına çağırdı. Uluslararası Kütüphanecilik Federasyonu IFLA 1995 toplantısının Türkiye’de, İstanbul ve Ankara’da düzenleneceğini, ikimizi de IFLA’95 sekreteryasında görevlendirdiğini söylüyordu. Görev süremiz iki yıldır. IFLA’95 Türkiye Delegasyonu, uzun süreçlerden sonra oluşuyordu. Kimler yoktu ki... Hilmi Çelik, Hasan Duman, Altınay Sernikli, Gökçin Yalçın, Prof. Dr. Tülin Sağlamtunç, Prof. Dr. Nilüfer Tuncer, Prof. Dr. İrfan Çakın, Prof. Dr. Berin Yurdadoğ, Prof. Dr. Meral Alpaya, Prof. Dr. Tekin Aybaş...

Sonuç olarak 1995 IFLA toplantısı, 100 ülkeden 3800 katılımcı ile tarihinin en başarılı organizasyonlarından birisi olarak gerçekleşiyordu. Hilmi Bey’i, bu süre içinde iyice tanıma fırsatı buldum. Altınay Hanımla birlikte Meclis Kütüphanesi Müdürü olarak yaptığı özverili çalışmalara tanıklık ettim.

IFLA’95 sona ermiş, tüm kütüphanecilik camiası mutlu bir yorgunluğun izlerini taşıyordu. Ufak tefek kırgınlıklar bir yana, herkes elden geldiğince çalışmış ve ulusal bir görev, başarıyla noktalanmıştı. Hilmi Abiyle, tanışıklığın ötesine varan bir yakınlığımız başlamıştı. Sık sık görüşüyor ve fikir alışverişinde bulunuyorduk. Hatta o dönemlerde, Hilmi Bey’in editörlüğünde yayınlanan Haberbank adlı almanak için çalışmaya başlamıştım. Haberbank, günlük gazetelerde yer alan haberleri indeksleyen ve özetleyen bir yayındı. İndeksleme işi birikmiş olduğundan üç yıllık bir gecikmeyle çıkıyordu. Gecikmeleri kapatmak ve zamanında yayınlamak amacıyla eski gazetelerin haber özetlerini hazırlıyordum.

Hatırı sayılır bir ücret olmasa bile Hilmi Abiyle iş yapmanın keyfi yetiyordu anlaşılır. Yaklaşık bir yıl çalıştım. O işte önemli bir deneyim kazandığımı çok geçmeden anlamıştım. Daha sonraları, Hilmi Bey tarafından gelen tüm istek ve talepleri düşünmeksizin kabul ediyordum. Çünkü O, aynı zamanda gösterilen gelişmeyi ya da mevcut durumu anında görüyordu. Bir sonraki aşamada neler yapıp yapamayacağımı seziyordu. Taşıyamayacağımı bildiği bir konuda asla talepte bulunmuyordu.

IFLA toplantısı sonrasında daha sık görüşmeye başlamıştık. Bir gün sekreteri aradı. Bana ulaşamıyorlarmış. Devlet lisan okulu kurslarına gittiğim dönemler. Akşamları da Milli Kütüphane Otomasyonu projesinde, saat 17 ile 22 arası, kısmi zamanlı çalışıyorum. O saatten sonra eve varış, diğer işler, ödevler derken zamanla yarıştığım bitmez tükenmez günler. Acele Hilmi Bey’i aramam isteniyordu. Bir şekilde telefonla ulaştım. Yaşımı sordu. Söyledim. Hayrola abi, dedim. Yok bir şey dedi ama yaş sınırını 32 yapıyorum dediğinde, bir şeyler olduğunu, benim adıma planlar yaptığını sezinlemişim. Biraz sıkıştırınca, söyledi. Meclis

Kütüphanesi için sınav açılacağını, beni oraya alacağını ifade etti. Çok sevinmeme karşın kabul edemedim. Çünkü bir yıl süreyle Bakanlık adına İngiltere'ye gidecektim. Bilmesine karşılık unutmuş olmalı. Ancak latife yapmaktan, yarı şaka yarı ciddi bir hesaplaşmayı dile getirmekten de geri kalmadım. Abi dedim, yıllar evvel Yılmaz Hocoğlu'nun Başkan Vekili olduğu zaman, tüm ısrarlarına karşılık beni almamıştın. Şimdi de ben gelmiyorum. Teşekkür ederim, dedim. Şimdi eşitlendik, bir bir olduk. Nasıl kızdığını anlatamam. Meclis'te bahçıvan olmak, sizde başkan olmaktan iyidir, sen ne yapmak istiyorsun diye... İyidir sözünün altında yatan elbette ücretle ilgili düşüncesi idi. Durumu anlatınca anladı beni. Dil öğrenmek daha önemli Ahmet, dedi. Lakin ne İngiltere ne Amerika, ne de Meclis Kütüphanesi olmuştu. Yazgımın başka planlar içinde olduğunu bilemezdim tabii ki...

Gel zaman git zaman derken, Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi yıllarım başlamıştı. Kütüphane sorumlusu olmuşum. Kütüphane otomasyonu başta olmak üzere bir sürü iş beni bekliyordu. Üstelik TKD'deki görevim de cabası. Bu arada Hilmi Abi, TBMM Kütüphanesi'nde imzasız bir mektupla hakkında soruşturma açılmasını bir türlü kabullenemiyor adeta çıldırıyordu. Devlet hizmetinde geçmiş 36 yıllık bir emeğin sonunda geldiği aşama, O'nun çileden çıkmasına yetmişti. Artık TBMM'de çalışması mümkün değildi. Hem soruşturma tutanaklarına hem de Meclis Başkanlığı'na bu durumu özellikle iletmışti. Kendisine duyulan güvenin soruşturmayla sınınanmasını kabul edemiyordu. Kendisine isnat edilen fiilleri işlemediği kararı verilmiş olsa bile, emekli olma zamanının geldiğini anlamıştı. Elveda Meclis, Elveda Ankara...

1997 yılının Nisan ayında, Sabancı Üniversitesi'nden bir telefon alır. Sabancı Üniversitesi Kütüphanesi'ni kurmak üzere iş teklifini kabul eder. Kısa bir zaman içinde Sakıp Sabancı ve Güler Sabancı'nın güvenini kazanır; Bilgi Merkezi'nin temelleri atılır. Bilgi Merkezi'ne alınacak olan meslektaşların Ankara ayağında fikir alışverişimiz sürmekte ve aradığı niteliklere uygun eleman olduğunda, kendisine bildirmemi özellikle talep etmektedir. Hayat gelgitler arasında sürüp giderken, *Evlat bana akşam sorumlusu olacak birini bul* diyordu telefondaki ses. Yanılmıyorsam 1999 yılıydı. Gölcük depreminin öncesiydi.

Birkaç gün öncesinde, Üniversite yönetiminden bir Rektör Yardımcısı ile tartışmış ve inanılmaz ölçüde moralim bozulmuştu. Birden ve düşünmeksizin *abi ben geleyim* dedim. Önce, şaka yaptığımı düşündü. Gerçekten istekli olduğumu anlayınca *akşam otobüse bin, sabah burada ol* talimatını çoktan vermişti bile. Sabah erkenden İstanbul'a indim. Buluştuk ve güzel bir akşam yemeğinde ayrıntılı olarak konuştuk. Ben sadece dinliyordum. O, benimle ilgili planlamayı yapmıştı. Gebze'den ev tutacaksın. Eşin Sabancılar'a ait bir fabrikada çalışmaya başlayacak. ... değerinde bir araba alacaksın. Sigarayı bırakacaksın. İngilizceni ilerleteceksin. Gelecek zamana dair emirler, istekler arka arkaya geliyordu. Ücret, oldukça iyi sayılırdı. Son cümle: *Git düşün, eşinle konuş ve kararını bana bildir* idi. Ankara'ya döndüm. Gölcük depreminin ikinci artçısı olmuş, etkisi Ankara'ya uzanmıştı. İstanbul'a gitme konusunda eşimin şerhi vardı. Gitmek istemiyordu. Benim istekli oluşum, *sigarayı bırakacaksın* sözüyle bir türlü örtüşmüyordu. Bunu kabullenemiyordum. *Kurum içinde sigara içmeyeceksin* olsaydı, kolaydı. İş dışında kalan zamanlarıma da yönelen bir özgürlük meselesiydi, adeta. Sonuç olarak gelemeyeceğimi nazik bir şekilde dile getirdim. Yıllar sonra bu konuyu andığımızda, Bilgi Merkezi'ne gitmeyişimin, dostluğumuz için büyük bir dayanak oluşturduğunu değerlendirdik.

Hilmi Abi'yi mesleki ve diğer konularda yazması hususunda sürekli taciz ediyordum. Birikimlerinden meslektaşların yararlanmasını telkin ediyordum. Başıma iş açacaksın çocuk diyor lakin istekli olduğunu da belli ediyordu. Muzaffer Gökman'ın *Kitaplar Arasında 44 Yıl* adlı kitabı dışında mesleki anılarını yazan meslek adamı olmadığını özellikle anılarını yazması gerektiğini dile getiriyordum. Aradan biraz zaman geçtikten sonra beni aradı. Madem öyle al sana anlamına gelebilecek bir ifadeyle kaleme aldığı anılarını göndermeye başladı. Güvendiği bazı dostlarına da

göndererek test ediyordu. Neyse ki internet vardı ve ertesi güne acımasız eleştirilerimi sıralıyordum. Bu denli çalışkan ve özenli olduğunu unutmuşum meğer. Kısa süre sonra anılar *Hüzünleri Taşadım Sevinçleri Yaşadım* ve *Hüzne Veda* kitabı dosya olarak hazır. Aynı zaman dilimi içinde sevgili Asuman Akyüz'le hayatını da *Hilmi Çelik: Bir Ömür Kütüphaneci* adıyla toparlamıştık. Arkasından diğer öykü kitapları sıraya girmişti. Konuşmak yerine yazmak ediniminin daha değerli olduğunu anlamıştı. Kendisine dair ne varsa yazıya dökme, geleceğe bırakma isteği mutluluk verici bir çabaya dönüşmüştü. *Giderayak: Mesleki Anılar* dosyası da tamamlanmış, son bir gözden geçirmeye kalmıştı. *Cebbeci* adlı öykü kitabı da cabası...

Tanıdığım Hilmi Çelik'i anlatmak gerçekten güç. Yazmanın çaresiz, kifayetsiz kaldığı duygular ve düşünceler çoğunlukta. Belki de araya girecek zaman dilimi, daha serinkanlı, daha kontrol edilebilir metinlerin ve duyguların ifade edilmesini mümkün kılabilir.

ODTÜ, 1961-1978; TBMM, 1978-1997; Sabancı, 1997-2009 yılları arasında, kütüphanecilik mesleğine hizmet etmiş, birçok kişi ve kurumun hayatında iz bırakmış; değerli abim, meslektaşım, arkadaşım, dostum, Hilmi Çelik'e sonsuz şükranlarımla... Allah rahmet etsin...

Kaynakça

- Çelik, H. (2008). *Hüzne veda: Anılar*. İstanbul: Eren Yayıncılık.
- Çelik, H. (2007). *Hüzünleri taşadım sevinçleri yaşadım: Anılar*. İstanbul: Eren Yayıncılık.
- Gökman, M. (1977). *Kitaplar arasında 44 yıl: Anılar, eleştiriler, gözlemler*. İstanbul: Eğitim-Öğrenci yayınları.
- Hilmi Çelik: Bir ömür kütüphaneci*. (2009). (Yay. Haz. A. Karataş ve A. Akyüz). Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği.